

Miljöprövningsdelegationen

SuderGas AB
Björn Palmgård
bjorn.palmgard@biogasgotland.se

Kungörelsedelgivning

Tillstånd enligt miljöbalken till biogasproduktion för SuderGas AB, Gotlands kommun

Tillståndsplikt B och verksamhetskod 40.15 och 90.406-i enligt 21 kap. 5 § och 29 kap. 65 § miljöprövningsförordningen (2013:251) samt verksamhet enligt industriutsläppsförordningen (2013:250) SWEREF-koordinater N:6350496, E:707258.

Beslut

Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen i Stockholms län lämnar med stöd av 9 kap. miljöbalken, SuderGas AB (bolaget), med organisationsnummer 559443-4077, tillstånd att uppföra och driva biogasanläggning med tillhörande uppgraderingsanläggning inom del av fastighet Hemse Sindarve 1:44, Gotlands kommun.

Tillståndet gäller för framställning av biogas och biogödsel genom biologisk behandling av maximalt 250 000 ton avfall per år.

Tillstånd ges även för:

- Anläggning för förbränning av flis samt anläggning för förbränning av biogas med en total installerad tillförd effekt av 1 000 kW vardera.
- Biogasdrivet elverk.

Tillståndet gäller tills vidare.

Miljökonsekvensbeskrivning

Miljöprövningsdelegationen bedömer att den upprättade miljökonsekvensbeskrivningen med gjorda kompletteringar uppfyller kraven i 6 kap. miljöbalken.

Villkor

1. Om inte annat följer av övriga villkor ska verksamheten bedrivas i huvudsak i enlighet med vad bolaget har angett i ansökningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i ärendet.
2. Innan tillståndet tas i anspråk ska detta meddelas till tillsynsmyndigheten.
3. Verksamhetsområdet ska vara inhägnat. Anläggningen ska vara låst när den är obemannad.
4. Endast de avfallstyper som anges i bilaga 1 får behandlas. Efter tillsynsmyndighetens godkännande får även andra typer av avfall behandlas (se delegation).
5. Verksamheten ska bedrivas så att metanläckage förebyggs, begränsas och åtgärdas.

Metanläckaget från gasuppgraderingen får som löpande årsmedelvärde uppgå till högst 0,5 % av inkommande metanmängd.

Metod för systematisk läcksökning, mätning och kvantifiering ska fastställas i kontrollprogram.

6. Producerad biogas och fordonsgas som inte kan nyttiggöras ska omhändertas genom förbränning eller med hjälp av annan teknik.
7. Verksamheten ska bedrivas så att luktolägenheter förebyggs. Luft från verksamheten som kan orsaka luktolägenheter ska hanteras med hjälp av luktreduktionsutrustning som begränsar störande lukt i omgivningen (se delegation).
8. Om olägenheter i form av lukt uppstår i omgivningen till följd av driftstörningar eller haverier ska åtgärder vidtas med skyndsamhet så att olägenheterna upphör.
9. Lagring av biogödsel på anläggningen ska ske i täckta behållare.
10. Röt-kamrarna ska vara placerade på tät, invallad yta.
11. Kemiska produkter och farligt avfall ska vara märkta samt hanteras och förvaras på ett sådant sätt att risken för förorening av mark och vatten minimeras.
12. Flytande kemiska produkter och flytande farligt avfall, ska förvaras invallat på ett för produkten beständigt och tätt

2025-10-10

37090-2024

underlag. Invallningar ska vara skyddade mot nederbörd. Uppsamlingsvolymen ska minst motsvara den största behållarens volym plus 10 % av summan av övriga behållares volym. Vid risk för påkörning ska påkörningsskydd finnas.

13. Absorptionsmedel, eller motsvarande, för omhändertagande av spill ska finnas lättillgängligt.
14. Buller till följd av verksamheten ska begränsas så att det inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå vid bostäder än;

50 dBA dagtid helgfri måndag-fredag kl. 06.00-18.00,
45 dBA dagtid lör-, sön- och helgdag kl. 06.00-18.00,
45 dBA kväll kl 18.00-22.00 samt
40 dBA natt kl 22.00-06.00.

Arbetsmoment som kan ge upphov till maximala ljudnivåer (LF_{max}) högre än 55 dBA vid bostäder får inte förekomma nattetid kl. 22.00-06.00 vid bostäder.

Angivna värden ska kontrolleras genom närfältsmätningar och beräkningar eller immissionsmätningar. Kontroll ska ske så snart det skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer eller när tillsynsmyndigheten begär det.

15. Lagring och hantering av flis ska ske på sådant sätt att damning förebyggs (se delegation).
16. Kontrollprogram ska lämnas in till tillsynsmyndigheten senast 3 månader efter att detta tillstånd har tagits i anspråk.
17. Senast sex månader innan verksamheten i sin helhet eller i någon väsentlig del upphör ska bolaget lämna in en plan för avveckling till tillsynsmyndigheten. Planen ska minst omfatta omhändertagande av lagrade kemiska produkter och avfall från verksamheten samt förslag till undersökningar av de föroreningar som verksamheten kan ha gett upphov till.

Delegation

Miljöprövningsdelegationen överlåter åt tillsynsmyndigheten att vid behov besluta om ytterligare villkor avseende:

- Skyddsåtgärder för behandling av andra, av tillsynsmyndigheten, godkända avfallstyper (villkor 4).
- Skyddsåtgärder för att begränsa störande lukt (villkor 7)

2025-10-10

37090-2024

- Skyddsåtgärder för lagring och hantering av flis (villkor 15).

Igångsättningstid

Den med tillståndet avsedda verksamheten ska ha satts igång senast fem år efter det att detta beslut vunnit laga kraft annars förfaller tillståndet.

Tillsynsmyndigheten ska meddelas innan verksamheten sätts i gång.

Redogörelse för ärendet

Bakgrund

Bolaget avser att uppföra anläggning för biogas- och biogödselproduktion samt uppgradering, komprimering och lagring av biogas med fordonsgaskvalitet.

Samråd

Samråd med Länsstyrelsen i Gotlands län, Region Gotland Miljö- och byggnämnden och Region Gotland Räddningstjänsten genomfördes den 20 november 2023. Därefter har bolaget haft skriftliga samråd med enskilda, övriga myndigheter och allmänheten. Den 18 april 2024 inkom bolaget med ett kompletterande samrådsunderlag för ett skriftligt samråd.

Enligt bolagets bedömning kan den planerade verksamheten antas medföra en betydande miljöpåverkan. Information om miljökonsekvensbeskrivningens innehåll meddelades av Länsstyrelsen i Gotlands län den 11 december 2023 samt kompletterande synpunkter den 15 maj 2024.

Ärendets handläggning

Ansökan med miljökonsekvensbeskrivning kom in till Miljöprövningsdelegationen den 5 juli 2024. Efter kompletteringar kungjordes ansökan i tidningarna Gotlands Allehanda och Gotlands Tidningar och på Länsstyrelsen i Stockholms läns webbplats "Kungörelser och delgivningar". Ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen har remitterats till Länsstyrelsen i Gotlands län, Miljö- och byggnämnden samt Räddningstjänsten inom Region Gotland. Yttranden har kommit in från Länsstyrelsen i Gotlands län, Miljö- och byggnämnden inom Region Gotland samt enskilda. Bolaget har fått tillfälle att bemöta yttrandena.

Ett förslag till beslutstext med villkor har kommunicerats med bolaget.

Ansökan med yrkanden och förslag till villkor

Yrkanden

Bolaget yrkar att Miljöprövningsdelegationen meddelar tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken att på fastigheten:

- Uppföra och driva en anläggning för produktion av biogas och biogödsel genom rötning av maximalt 250 000 ton substrat per år. Anläggningens substratintag beräknas till cirka 200 000 ton per år. Tillstånd för upp till 250 000 ton substrat per år söks dock för att uppnå en viss säkerhetsmarginal.
- Uppgradera den producerade biogasen till fordonskvalitet samt komprimera och lagra fordonsgasen.
- Installera en fastbränslepanna för flis med en total installerad effekt på 1 000 kW samt en biogaspanna med motsvarande effekt (fastbränslepannan för rötningens värmebehov och biogaspannan som redundans till fastbränslepannan).
- Installera ett biogasdrivet elverk (redundans vid fall av störningar på elnätet och höga elpriser).

Bolaget yrkar vidare på tid för igångsättning av den ansökta verksamheten till fem år räknat från det att tillståndsbeslutet vunnit laga kraft, att miljökonsekvensbeskrivningen godtas samt att förslag till villkor enligt nedan fastställs.

Förslag till villkor

1. Verksamheten ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget uppgett eller åtagit sig i ärendet, om inte annat framgår av tillståndet.
2. Innan tillståndet tas i anspråk ska detta meddelas tillsynsmyndigheten.
3. Verksamhetsområdet ska vara inhägnat och låst när området är obemannad.

2025-10-10

37090-2024

4. Verksamheten ska bedrivas så att metanläckage förebyggs och begränsas. Bolaget ska genomföra systematisk läcksökning av metan och åtgärda påträffade läckor. Intervall och utförande av läcksökning ska fastställas i kontrollprogram.
5. Producerad biogas som inte kan nyttiggöras omhändertas genom förbränning eller med hjälp av annan teknik. Innan uppförande av anläggning för förbränning ska samråd ske med tillsynsmyndigheten.
6. Producerad fordonsgas, överstigande motsvarande 2 procent av verksamhetens totala produktion av fordonsgas, som inte kan nyttiggöras ska omhändertas genom förbränning eller med hjälp av annan teknik. Innan uppförande av anläggning för förbränning ska samråd ske med tillsynsmyndigheten.
7. Tillståndet omfattar hantering av de substrat som anges i avsnitt 7.3 i ansökan. Efter tillsynsmyndighetens godkännande får även andra typer av substrat hanteras.
8. Luft från anläggningsdelar som kan orsaka luktolägenheter ska hanteras med hjälp av luktreduktionsutrustning som begränsar störande lukt i omgivningen.
9. Om olägenheter i form av lukt uppstår i omgivningen till följd av driftstörningar eller haverier ska åtgärder vidtas med skyndsamhet så att olägenheterna upphör.
10. Lagring av biogödsel på anläggningen ska ske i täckta behållare.
11. Rötkamrarna ska vara placerade på tät, invallad yta för att förhindra att omgivningen förorenas vid eventuell incident som innebär att biomassa läcker ut från kamrarna.
12. Kemiska produkter samt farligt avfall ska lagras på tät och invallad yta som är nederbördsskyddad. Invallningen ska rymma en volym motsvarande den största behållarens volym plus minst 10 procent av övriga behållares volym.
13. Buller från anläggningen ska begränsas så att det inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än:

2025-10-10

37090-2024

50 dBA Helgfri måndag-fredag kl. 06.00-18.00 40 dBA
Nattetid kl. 22.00-06.00 45 dBA Övrig tid

Om bullret från verksamheten innehåller impuls ljud eller hörbara tonkomponenter ska de ovan angivna värdena sänkas med 5 dBA.

Momentana ljud nattetid (kl. 22.00-06.00) får maximalt uppgå till 55 dB(A) vid bostäder.

14. Dagvatten ska samlas upp och kontrolleras av ett kontrollsystem för förorenat vatten innan det avleds till anläggningens fördröjningsmagasin. Eventuellt förorenat dagvatten ska omhändertas på erforderligt sätt. Vid driftstörning i dagvattenhanteringen som leder till behov av utsläpp till öppet dike ska tillsynsmyndigheten informeras skyndsamt.
15. Lagring och hantering av flis ska ske på sådant sätt att risk för damning, lukt, förorening av dagvatten och andra olägenheter förebyggs.
16. Skötsel- samt säkerhetsinstruktioner för verksamheten ska finnas tillgängliga vid anläggningen.
17. Ett kontrollprogram ska lämnas in till tillsynsmyndigheten senast tre månader efter att tillståndet tagits i anspråk.
18. Senast sex månader innan verksamheten i sin helhet eller i någon väsentlig del upphör ska bolaget lämna in en plan för avveckling till tillsynsmyndigheten. Planen ska minst omfatta omhändertagande av lagrade kemiska produkter och avfall från verksamheten samt förslag till undersökningar av de föroreningar som verksamheten eventuellt gett upphov till.

Bolaget föreslår att Miljöprövningsdelegationen med stöd av 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken överlåter till tillsynsmyndigheten att vid behov meddela ytterligare villkor i fråga om:

1. Godkännande av ytterligare substrattyper (villkor 7).
2. Åtgärder för att motverka eventuella problem med lukt (villkor 8 och 9)
3. Hantering och rening av dagvatten (villkor 14).

4. Luftutsläpp från förbränningspanna för flis.
5. Luftutsläpp från förbränningspanna för biogas.
6. Luftutsläpp från förbränningsapparat för elproduktion.

Bolagets beskrivning av verksamheten

Av ansökningshandlingarna inklusive kompletteringar och vad bolaget i övrigt angett i ärendet framgår sammanfattningsvis följande.

Verksamhetsbeskrivning

Bolaget planerar att uppföra en anläggning för biogas- och biogödselproduktion samt för uppgradering, komprimering och lagring av biogas med fordonsgaskvalitet.

Produktionsprocess och produktionsvolym

Anläggningens substratintag beräknas till cirka 200 000 ton per år. Tillstånd för rötning av upp till 250 000 ton substrat per år söks dock för att uppnå en viss säkerhetsmarginal. Verksamheten delas upp i de två tydligt avgränsade huvudprocesserna biogas- och biogödselproduktion och fordonsgasproduktion

Delverksamhet 1 (biogas- och biogödselproduktion)

Biogasproduktion innebär omvandling av organiskt material till biogas i syrefri miljö. Biogas består av cirka 60 volymprocent metan och cirka 40 volymprocent koldioxid (varierar beroende på substratmixen) samt en mindre mängd svavelföreningar och andra ämnen. Förutom biogas produceras biogödsel i samma process, en grön växtnäring som orsakar mycket mindre lukt än naturgödsel och där rötningssprocessen bidrar till att växterna lättare tar upp växtnäringen från biogödseln jämfört med naturgödsel.

Delverksamhet 1 delas upp i följande huvudsakliga processteg:

1. Mottagning, lagring, förbehandling (sönderdelning) och inmatning av substrat.
2. Rötning och efterrötning (i syrefri miljö).
3. Hygienisering (regelkrav för att undvika risk för smittspridning).

Biogasproduktionen beräknas generera cirka 3 000 000 normal kubikmeter (Nm³) metan vid processande av cirka 200 000 ton substrat, motsvarande cirka 30 GWh per år.

Förutom cirka 30 GWh metan genereras cirka 190 000 ton biogödsel per år vid rötning av 200 000 ton substrat (ca 95 % av processade substrat).

Producerad biogas levereras till anläggningens delverksamhet 2 och biogödseln levereras till de lantbrukare som lämnat flyt- och fastgödsel. I det fall substratleverantörer saknar spridningsareal levereras biogödseln till andra växtodlare i närområdet.

Delverksamhet 2 (fordonsgasproduktion)

Fordonsgasproduktion innebär uppgradering (förädling) av biogas. Fordonsgas består av cirka 97 volymprocent metan, cirka 2,5 volymprocent koldioxid samt cirka 0,5 volymprocent syre och kväve.

Delverksamhet 2 delas upp i följande huvudsakliga processteg:

1. Uppgradering (från ca 60 % till ca 97 % metan).
2. Komprimering (tryckökning från ca 10 bar till drygt 200 bar).
3. Lagring (mobila lagringsbehållare (gasflak) för vidare transport med lastbil till kund).

Producerad fordonsgas levereras till fordonsgasmarknaden och till färjetrafiken samt eventuellt till industrikunder som efterfrågar uppgraderad biogas.

Substrat

I normalfallet kommer uteslutande gödsel att processas (avfallskod: 02 01 06, ABP kategori 2). Bolaget yrkar dock på att miljötillståndet även tillåter rötning av andra substrat. Detta för att inte begränsa produktionsmöjligheterna vid oförutsedda omvärldsförändringar.

Exempel på möjliga kompletterande lokala substrat är restprodukter från livsmedelsindustrin (avfallskod: 02 01 03 och 02 07 02, om aktuellt i mycket begränsad omfattning), kasserade rotfrukter (avfallskod: 02 01 03, om aktuellt i mycket begränsad omfattning), avrens från fodertillverkning (avfallskod: 02 01 03, om aktuellt i mycket begränsad omfattning), och grönmassa.

2025-10-10

37090-2024

Slaktavfall (avfallkod: 02 01 02, ABP kategori 2, 3) och matavfall (avfallkod: 02 02 03, 02 03 04, ABP kategori 3) kommer normalt inte att processas. Detta beroende på att dessa substrat både av processtekniska och ekonomiska skäl även fortsatt ska levereras till BroGas-anläggningen. Av miljö- och klimatskäl innehåller dock sökt verksamhet möjligheten att även processa dessa substrat, vilka förbehandlas på annan aktörs anläggning till en pumpbar massa och transporteras till anläggningen i slutna tankar.

Miljökonsekvensbeskrivning

Lokalisering

Bolaget har utrett olika lokaliseringalternativ med utgångspunkt från kriterierna närboende, närliggande verksamheter, kultur- och naturvärden, vattenskydd, friluftsliv, detaljplaner, Försvarmakten, luftfarten, tillgången till substrat, antalet transporter genom tätbebyggt område, transportavstånd, vägklassning och tillgång till mark. Utredningen har genomförts genom en kombination av kartanalyser och konsultationer med ett flertal personer med god lokalkännedom. Utredningen har visat att det är mycket svårt att finna lokaliseringar med tillräckliga avstånd till närboende, närliggande verksamheter, etc. och som samtidigt uppfyller övriga kriterier ovan. Flera undersökta platser har fallit bort på grund av närheten till vattenskyddsområde, kultur- och naturvärden etc. Lokaliseringsutredningen resulterade i sex alternativa lokaliseringar utöver den förordade lokaliseringen.

Vald lokalisering på fastigheten Hemse Sindarve 1:44 är belägen cirka 3 kilometer ostnordost om Hemse. Området är klassat som skogs- och åkermark. Det omfattas inte av någon detaljplan. Den ansökta anläggningen kommer att ta cirka 2 hektar jordbruksmark (nyttjad som betesmark) och 1,5 hektar skogsmark i anspråk för att möjliggöra produktion av cirka 30 GWh per år.

Bolaget anser att den planerade biogasproduktionen utgör ett väsentligt allmänintresse och att ett tillstånd enligt ansökan möjliggör en stor fossilfri energiproduktion med ett mycket litet bortfall av jordbruksmark, som därtill, sedan lång tid tillbaka, inte varit odlad utan används som betesmark.

Alternativa utformningar

Med utgångspunkt från aktuell substratmix anser bolaget att alternativa utformningar av delverksamhet 1 saknas.

Avseende alternativa utformningar av delverksamhet 2 kan uppgradering ske med följande alternativ: vattenskrubber, aminskrubber, membranteknik, PSA (förkortning för Pressure Swing Adsorption).

Såväl vattenskrubber- som membrantekniken bedöms som möjliga teknikval avseende efterfrågad bedömning av reningseffekt. Bolaget anser dock att tillståndet inte bör innehålla krav som förhindrar att någon av dessa två förordade teknikalternativ eller annan framtida ny processteknik kan nyttjas.

Buller

Verksamhetens ljudkällor är inkommande substrattransporter och utgående biogödseltransporter samt fordonsgastransporter till kund, anläggningens arbetsfordon och anläggningens maskin/processutrustning.

Transporter till och från anläggningen via riksväg 144 leder till ökad trafikintensitet. Transporter sker dock näst intill uteslutande under dagtid på vardagar.

Anläggningens arbetsfordon (lastmaskin) och anläggningens maskin/processutrustning (placerad inomhus) bedöms inte skapa ett bullerproblem. Bedömningen baseras på erfarenheterna från driften av BroGas och Biogas Gotlands anläggningar samt på att avståndet från anläggningen till närmaste bostadshus är långt (ca 1 150 meter).

Närmaste bebyggelse ligger väster och sydväst om föreslagen lokalisering, vilket innebär att de oftast rådande vindriktningarna (väst/sydväst/syd) tar eventuellt buller i motsatt riktning i förhållande till närboende.

Risken för bullerstörningar minskar därtill avsevärt jämfört med BroGas nuvarande verksamhet beroende på att SuderGas kommer att installera samma typ av mottagnings- och inmatningssystem som BroGas har installerat. Detta innebär bland annat att förbehandling av fasta substrat sker med ett eldrivet förbehandlingssystem placerat inomhus.

Kemiska produkter

Kemiska produkter kontrolleras med avseende på möjliga konsekvenser för miljö- och hälsoskadlighet samt eventuell märkningsplikt. Hanteringsföreskrifter och skyddsåtgärder redogörs för genom säkerhetsdatablad som finns på anläggningen.

Kemikalieanvändning ingår i följande processteg och aktiviteter:

- Utfällning av svavel. Syrgas (via syrgasgenerator) och järnhumus används för utfällning av svavel i biogasprocessen. Järnhumus är en restprodukt från rening av vatten vid produktion av dricksvatten. Vid brist på järnhumus nyttjas mer syrgas.
- Provtagning. Saltsyra med koncentrationen 0,1 M.
- Däcktvätt. Anodes (hypoklorsyra) som produceras på anläggningen.

Avfall

Farligt avfall förekommer endast i form av begränsad mängd spilloljor (oljebyte för växellådor, kompressorer, etc.) samt minimala mängder annat farligt avfall (t.ex. kasserade batterier till mätinstrument).

Farligt avfall hämtas och lämnas för destruktions av godkänd transportör. Varje transport dokumenteras genom förfarande via faktura. Anläggningens hantering av farligt avfall sker i enlighet med instruktioner från anlitaad entreprenör.

Risker

Ansökt verksamhet bedöms inte medföra någon betydande risk för tillbud och olyckor och anläggningen klassas inte som en Sevesoanläggning.

Anläggningen för delverksamhet 1 byggs, kontrolleras och drivs enligt Energigas Sveriges anvisningar BGA 2022. Dessa anvisningar innehåller bland annat skyddsavstånd och skyddsåtgärder och är utformade för att ge en säker anläggning enligt svenska myndighetskrav. Delverksamhet 1 regleras även av krav på LBE-tillstånd (lagen om brandfarlig och explosiv vara, 2010:1011) med den regelefterlevnad och löpande tillsyn som krävs därav. Delverksamhet 2 regleras av krav på LBE-tillstånd samt av Tryckkärlsdirektivet (TED (2014/68/EU)) med den regelefterlevnad och löpande tillsyn som krävs av dessa regelverk.

2025-10-10

37090-2024

Tillsyn och löpande kontroller utgår från fastställda rutiner i bolagets drift- och underhållsinstruktioner samt enligt kvalitetsmanual och kontrollplan.

Verksamheten övervakas online dygnet runt och mätdata loggas i anläggningens styrsystem. Exempelvis följande parametrar loggas och kontrolleras:

- Material under rötning (pH, VFA och alkalitet).
- Anläggningens biogasproduktion (totalt, kundleverans, processuppvärmning, elproduktion, och fackling).
- Biogasens sammansättning (metan, koldioxid, syre och svavelväte).

Daglig rondering sker för kontroll av eventuella metanläckage.

Utsläpp till luft

Lukt

Närmaste bebyggelse ligger väster och sydväst om föreslagen lokalisering, vilket innebär att de oftast rådande vindriktningarna (väst/sydväst/syd) tar eventuell lukt i motsatt riktning i förhållande till närboende.

Planerade luktreducerande åtgärder:

- Förbehandling av fastgödsel inomhus.
- Frånluftsventilation av anläggningens mottagnings- och inmatningsenheter. Luktreducering av frånluften sker med hjälp av biofilter, aktivt kolfilter eller annan likvärdig teknik.
- Minimalt lager av ej förbehandlad fastgödsel på anläggningen. En viss lagerhållning krävs dock för att överbrygga helgdagar och processvariationer samt för att hantera varierande lagringssituationer hos substratleverantörerna.
- Inget lager av förbehandlad fastgödsel (förbehandlat substrat sprider mer lukt än ej förbehandlat).
- Tillsats av järnhumus, järnoxid eller annan svavelbindande substans, där tillsatsen blandas med inkommande substrat samt även tillsatts av syrgas i biogasen (via syrgasgenerator).

Bolagets uppfattning är därför att närboende inte kommer att uppleva störande lukt från anläggningen.

Metan

Produktionsprocessen ger inte upphov till metanläckage så länge inte läckage uppstår beroende på driftstörningar. Producerad biogas som i undantagsfall inte kan nyttjas förbränns (facklas). Eventuellt överskottsmetan förbränns med hjälp av anläggningens fackla med kapaciteten att förbränna hela produktionen. Facklan har dold låga och arbetar med styrd temperatur över 800 °C för att uppnå fullständig förbränning.

I delverksamhet 2 uppstår ett visst metanläckage (metanslipp) i uppgraderingsprocessen.

Utsläpp till mark och vatten

Vattenskyddsområden och vattenförekomster

Anläggningen ligger inte inom kommunal grund- eller reservvattentäkt eller inom ett vattenskyddsområde. Närmaste vattenskyddsområde (Stånga vattenskyddsområde) ligger ungefär en kilometer norr om fastigheten. Platsen för planerad anläggning är heller inte förslagen som vattenskyddsområde.

Anläggningen ligger inom avrinningsområdet för ytvattenförekomsten Snoderåns-Hemses avrinningsområde (WA23521823) och dessutom inom det modellerade tillrinningsområdet via vattendrag för grundvattenförekomsten Stånga (WA89366997). Gotlands berggrund är sedimentär och hela Gotland klassas som grundvattenmagasin av typen sedimentär bergförekomst. Enligt VISS (2024) ligger planerad anläggning inom Sydöstra Gotland-Ljugarns grundvattenförekomst (WA79129894).

Vattenförbrukning och processvatten

Verksamhetens behov av vatten bedöms uppgå till cirka 5–10 m³ per dygn. Merparten av förbrukningen avser processvatten för uppgradering av biogas till fordonsgaskvalitet med hjälp av vattenskrubberteknik. Dessutom åtgår vatten till fordonstvätt. Förorenat vatten återförs till biogasprocessen. Övrig förbrukning är personalrelaterad (kök och badrum). Inget behov av processvatten till biogasproduktionen föreligger.

Vattenförsörjning

Bolaget avser i första hand nyttja anläggningens egna fördröjningsmagasin kompletterad med vattenförsörjning från närliggande markägares dagvattenmagasin, om behov uppstår. Dagvattenmagasinet har en volym av 250 000 m³ och en historiskt bevisad god lagernivå under hela året samt finns i närområdet varför anslutning kan ske på ett förhållandevis enkelt och kostnadseffektivt sätt. Genom att inkludera enkel reverseringsteknik vid anslutning innebär denna lösning också fördelen att vatten kan pumpas i motsatt riktning, i det fall risk uppstår för överfyllnad av anläggningens egna fördröjningsmagasin.

Dagvatten

Verksamhetsområdet är högst vid dess ytterkanter. Detta innebär att samtliga anläggningsytor är doserade mot anläggningens mitt och därför sker ingen avrinning av dagvatten från anläggningsområdet till omgivande mark (pumpning krävs för att vatten ska lämna området).

Slutlig detaljprojektering av dagvattensystemet genomförs i ett senare skede. Av den anledningen är systemets exakta lägen för exempelvis dagvattensystemets dagvattenbrunnar, uppsamlingsbrunn, ledningsdragning etc. inte angivna i ansökan.

Anläggningens fördröjningsmagasin rymmer 4 700 m³. Dimensioneringen utgår från en maximal fyllnadsgrad på 90 % av total magasinvolym i kombination med den största noterade dygnsnederbörden på Gotland under 1900- och 2000-talet (141 mm, september 1913). Fördröjningsmagasinets stora volym innebär att bolaget under större delen av året har ett mycket litet till obefintligt behov av att avleda dagvatten till det närliggande dagvattenmagasinet, utan kan kvarhålla dagvattnet inom området och utnyttja vatten för verksamhetsändamål.

I det fall en situation uppstår där fördröjningsmagasinet når maximal fyllnadsgrad på 90 % samtidigt som driftstörningar hindrar pumpning, flyttas dagvattnet med tankbil från fördröjningsmagasinet till dagvattenmagasinet.

I det mycket osannolika fallet att driftstörning av pumpsystemet inträffar samtidigt som dagvattentransporter med tankbil inte är möjliga och den situationen sammanfaller med maximal fyllnadsgrad av fördröjningsmagasinet leds dagvattnet från anläggningens fördröjningsmagasin genom självfall, via en flödesregulator som

2025-10-10

37090-2024

säkerställer ett maximalt förutbestämt utflöde, till ett öppet dike som ligger strax norr om anläggningen.

Vid eventuell detektion av föroreningar i uppsamlingsbrunnen stoppas utflödet från uppsamlingsbrunnen automatiskt. Eventuellt förorenat vatten pumpas från uppsamlingsbrunnen till biogasprocessen alternativt tas omhand av slambil eller liknande för relevant åtgärd.

Yttranden och bemötanden

Länsstyrelsen i Gotlands län

Länsstyrelsen i Gotland har i huvudsak anfört följande.

Länsstyrelsens inställning till ansökan

Länsstyrelsen anser att det finns förutsättningar för att verksamheten ska kunna samexistera med de motstående intressen som finns. Påverkan på människors hälsa och miljön bedöms kunna hanteras på ett acceptabelt sätt för omgivningen med de yrkanden om villkorsskrivning som Länsstyrelsen nu anför tillsammans med de skyddsåtgärder bolaget ändå beskriver.

Länsstyrelsen tillstyrker, med undantag för vad som anges nedan, den ansökta miljöfarliga verksamheten.

Länsstyrelsen vill samtidigt erinra om vad som gäller avseende fornminnen.

Länsstyrelsens bedömning och förslag till/justering av villkor

Drift av anläggningen ger upphov till en negativ miljöpåverkan genom tillexempel utsläpp till luft och transporter. Den totala miljönyttan är dock positiv eftersom en betydande minskning av växthusgaser erhålls när fossilt bränsle ersätts med förnybar biogas.

Lokalisering

Länsstyrelsen kan konstatera att den valda platsen är på fastare mark än den lokalisering som bolaget initialt samrådde om. Lokaliseringen har därför justerats från organogen¹ åkermark i Stånga myr, till fastmark intill myren. Länsstyrelsen bedömer att vald lokalisering är mer fördelaktig då det medför att mindre

¹ Mark definieras som organogen jord, mulljord, när halten av organisk substans i matjordslagret är minst 40 procent

2025-10-10

37090-2024

åkermark tas i anspråk och att biogasanläggningen lokaliseras till en mark med fastare grund att bygga på. Länsstyrelsen kan även konstatera att åkermarken, som tas i anspråk av den ansökta verksamheten, har lägre avkastningsförmåga än omkringliggande mark. Det beror på att den är grund och därmed mer känslig för torka. För att uppnå säker skörd av växtföljdsgrödor är marken beroende av bevattning. Sen lång tid tillbaka har åkermarkens gröda varit slätter- och betesvall, vilket är den säkraste grödan på torkkänslig mak.

Utifrån lokaliseringsutredningen bedömer bolaget att de bästa förutsättningarna finns inom vald lokalisering. Länsstyrelsen har inget att erinra avseende vald lokalisering.

Utsläpp till luft

Länsstyrelsen förslag till villkor eller villkorsjusteringar avseende utsläpp till luft:

Föreslaget villkor i ansökan		Länsstyrelsen kommentar avseende villkor
10.	Lagring av biogödsel på anläggningen ska ske i täckta behållare.	Länsstyrelsen föreslår att <u>lagring</u> av substrat, biogödsel, bränslen eller andra insatsvaror som kan ge upphov till lukt, samlas i ett villkor.
15	Lagring och hantering av flis ska ske på sådant sätt att risk för damning, lukt, förorening av dagvatten och andra olägenheter förebyggs.	Lagring bör i största mån ske i täckta behållare, på invallad yta under tak eller inomhus.

Utsläpp till vatten

Verksamhetens utsläpp till vatten utgörs i första hand av en begränsad mängd dagvatten.

I kompletteringen den 15 april 2025, anges att inget dagvatten överhuvudtaget kommer att släppas till recipient. Förutom vid mycket speciella och osannolika samtidigt störningar av verksamhetens olika delprocesser. Bolaget anger även på sida 14, att man ansöker om möjligheten att släppa dagvattnet i ett öppet dike norr om verksamheten.

Länsstyrelsen förslag till villkor eller villkorsjusteringar avseende utsläpp till vatten:

Föreslaget villkor i ansökan		Länsstyrelsen kommentar avseende villkor
14.	Dagvatten ska samlas upp och kontrolleras av ett kontrollsystem för förorenat vatten innan det avleds till anläggningens fördröjningsmagasin. Eventuellt förorenat dagvatten ska omhändertas på erforderligt sätt.	Länsstyrelsen anser att det bör inkluderas skrivning som tydliggör att dagvatten under vissa förhållanden släpps till det öppna diket. Eftersom utsläpp främst sker vid en driftstörning i dagvattenhanteringen, bör tillsynsmyndigheten informeras innan utsläppet sker.

Vattenförsörjning och dagvattenmagasin

Bolaget anger i ansökningshandlingen att den ansökta verksamheten inte innefattar eget uttag av grundvatten för processvatten- eller dricksvattenförsörjning.

Processvattenförsörjningen utgörs av insamlat dagvatten från fördröjningsmagasin inom verksamhetsområdet, alternativt dagvatten från ett närliggande dagvattensmagasin på fastigheten Gotland Hemse Tjängdarve 1:29. Länsstyrelsen noterar att detta är en justering mot vattenförsörjningen och dagvattenhanteringen som bolaget samrådde om.

Länsstyrelsen vill därför informera om att det dagvattenmagasin som omnämns i komplettering, daterad 17 januari och 15 april 2025, är en anmäld vattenverksamhet som beslutades av Länsstyrelsen den 18 mars 2020, dnr 535-827-2020.

Det omnämnda dagvattenmagasinet utgör en bevattningsdamm med en kapacitet att hålla 200 000 m³ vatten. I Länsstyrelsens beslut framgår att vattnet ska användas till bevattning och medger ett ytvattenuttag på 100 000 m³ per år. Länsstyrelsen noterar att bolaget har angett att dammen har en kapacitet på 250 000 m³, vilket är mer än anmälan om vattenverksamhet avsåg. Länsstyrelsen Gotlands län bedömer att vattenhanteringen och vattenförsörjningen som avses i bolagetsansökan, i dagsläget inte inryms i den anmälda vattenverksamheten.

2025-10-10

37090-2024

Bolaget anger att anslutning till dagvattendammen/
bevattningsdamm ska ske via befintlig pumpledning norr om väg 144.
Länsstyrelsen noterar att det inte framgår om den befintliga
ledningen finns inom eller utanför den planerade
verksamhetsområdet och om rörledningarna i så fall kommer dras
på mark som inte ingått i samrådet, samt ansökan.

Verksamhetens behov av vatten bedöms uppgå till cirka 5 m³ och
högst 10 m³ per dygn, maximalt cirka 3 500 m³ per år. Processvattnet
nyttjas vid uppgraderingen till fordonskvalitet (vattenskrubber) och
fordonstvätten. Länsstyrelsen konstaterar att det inte framgår av
kompletteringen hur mycket vatten som kommer ledas mellan den
ansökta verksamheten och bevattningsdammen, men noterar att det
årliga vattenbehovet är en mindre andel av den totala kapaciteten i
dammen.

Val av uppgraderingsteknik

Länsstyrelsen har inget att erinra mot att val av uppgraderingsteknik
inte krävs i och med tillståndet, dock anser Länsstyrelsen att
valet bör göras i enlighet med principen bästa möjliga teknik och
hushållningsprincipen.

Buller och transporter

Störande buller från biogasanläggningen kommer främst från
transporterna och biogasprocessen. För att undvika störande buller
anger bolaget i ansökan att transporterna huvudsakligen ska ske
vardagar dagtid.

Antal transporter vid maximalt substratintag beräknas till 27 tur-
och returtransporter per dag, som värsta scenario. Vid normaldrift
kommer antalet transporter uppgå till cirka 22 tur- och
returtransporter.

Närmsta bostadshus från den ansökta verksamhetens mittpunkt är
cirka 1 150 m, längs väg 144. Den ansökta verksamheten medför att
andelen tunga transporter längs väg 144 ökar med cirka 80 %. Totalt
bidrar verksamheten med en ökning längs samma väg med 2,7 %
inräknat samtliga fordon. Bolaget bedömer i ansökan att
transporterna inte kommer medföra skada på människors hälsa.

Länsstyrelsen förslag till villkor eller villkorsjusteringar avseende
transporter:

Föreslaget villkor i ansökan	Länsstyrelsen kommentar avseende villkor
<p>13. Buller från anläggningen ska begränsas så att det inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än:</p> <p>50 dBA Helgfri måndag-fredag kl. 06.00-18.00</p> <p>40 dBA Nattetid kl. 22.00-06.00</p> <p>45 dBA Övrig tid</p> <p>Om bullret från verksamheten innehåller impulsjud eller hörbara tonkomponenter ska de ovan angivna värdena sänkas med 5 dBA.</p> <p>Momentana ljud nattetid (kl. 22.00-06.00) får maximalt uppgå till 55 dB(A) vid bostäder.</p>	<p>Länsstyrelsen anser att skyddsåtgärden som bolaget föreslår, att transporter till och från verksamheten främst sker dagtid, är viktig för att minska störningen för boende längst väg 144.</p> <p>Länsstyrelsen ställer sig frågande till om inte transporterna med substrat bör villkoras i tillståndet till att ske på helgfridag, måndag-fredag mellan kl. 06.00-18.00.</p>

Kulturmiljö

Vad gäller kulturmiljövärden har ingen arkeologisk utredning genomförts. Bolaget har därför inte undersökt kulturmiljövärden inom verksamhetsområdet.

Länsstyrelsen anser att en arkeologisk utredning är motiverad då lokaliseringen har förändrats under samrådet. Det ansökta verksamhetsområdet är nu delvis placerat inom ett skogsområde, vilket inte har varit uppodlat under 1900-talet, samt ligger lokaliserat på en svag höjd i landskapet. Länsstyrelsen bedömer att det kan finnas risk att skada idag okända fornlämningar inom det ansökta verksamhetsområdet.

2025-10-10

37090-2024

Länsstyrelsen erinrar därför om vad som gäller om en fornlämning påträffas. Fornlämningar är skyddade enligt lag oavsett om de är kända sedan tidigare eller inte. Enligt 2 kap. 10 § kulturmiljölagen (1988:950) gäller alltid följande:

Om en fornlämning påträffas under grävning eller annat arbete, ska arbetet omedelbart avbrytas till den del fornlämningen berörs. Den som leder arbetet ska omedelbart anmäla förhållandet till Länsstyrelsen. Exempel på fornlämningar är svart eller mörkt färgad sotig jord, stensamlingar, träkonstruktioner, gravanläggningar eller fornfynd.

Det är markägarens, företagarens och dessas ombuds ansvar att se till att samtliga aktörer i samband med åtgärderna får information om fornlämningar. Markägaren, entreprenören och övriga aktörer är ansvariga för att fornlämningar – kända eller okända – inte påverkas negativt av markåtgärderna.

Region Gotland, Miljö- och byggnämnden

Region Gotlands Miljö-och byggnämnd (nämnden) har i huvudsak anfört följande.

Förutsatt att det finns tillgång till tillräckliga mängder vatten av tillfredställande kvalitet bedömer förvaltningen att avsedd lösning är ett rimligt sätt att försörja verksamheten med vatten.

Hur infrastrukturen planeras med dagvattenbrunnar i området samt hur ledningsdragningen mellan verksamhetsområdet och bevattningsdammen kommer att se ut har inte kunnat klargöras i någon vidare omfattning. Så som Länsstyrelsen på Gotland tidigare påpekat behöver anläggningsperioden regleras i tillståndet. Infrastrukturen till bevattningsdammen har sedan tidigare inte varit aktuell, men bör även den omfattas av prövningen. Det är avgörande för verksamhetens kommande vattenförsörjning att ledningsdragningen kan komma på plats.

Av den schematiska bilden i ansökan framgår att området där mottagningsplatta, däckvätt, inmatningsficka och förbehandlingsutrustning är belägna och som förväntas vara förorenade av gödsel och eventuellt andra substrat, kommer att ledas tillbaka in i rötningsprocessen. För mottagningsbrunnar för flytande substrat (flytgödsel) samt utlastningsbrunn för biogödsel anges att dessa ytor kommer att ledas till fördröjningsmagasinet. För att detta ska ses som rimligt förutsätts att det inte uppstår spill i

2025-10-10

37090-2024

samband med av- och pålastning av gödsel och biogödsel. Om så är fallet bör även detta dagvatten separeras från övriga ”rena” ytor och ledas tillbaka till biogasprocessen.

Industriutsläppdirektivet (IED)

Det är normal drift som avses för BAT 10 samt övriga BAT-slutsatser. Det som bolaget menar, att det är svårt att kvantifiera utsläpp vid driftstörningar, är således inte relevant. Bolaget bör istället redogöra för om de anser att slutsatsen är relevant vid normal drift.

Då verksamheterna med avfallsbehandling (90.406-i) och uppgradering (40.15) är tätt sammankopplade är utgångspunkten att BAT-slutsatserna ska gälla för hela anläggningen och således inte bara för delen som utgör avfallsbehandling.

Uppgraderingstekniker

Det blir till viss del avgörande för villkoren vilken uppgraderingsteknik som kommer att användas. Systerbolaget (Biogas Gotland) har ett villkor som medger ett utsläpp om maximalt 0,5 % av inkommande metanmängd efter 2030, och dessförinnan får metanläckaget vara som högst 2 % som årsmedelvärde. Systerbolaget har valt att gå ifrån den initiala vattenskrubbtekniken till förmån för membrantekniken. Detta möjliggör att metanläckaget håller sig under 0,5 %, vilket tekniken med enbart vattenskrubber inte klarar. Om membranteknik kommer att användas bedöms det förslagna villkor 6 kunna motsvara 0,5 % istället för det bolaget föreslår på 2 %.

Bolagets förslag till villkor

Bolaget anger för villkor 11 att rötkamrarna ska vara placerade på tät invallad yta för att förhindra att omgivningen förorenas vid en eventuell incident som innebär att biomassa läcker ut från rötkamrarna. Av situationsplanen framgår att rötkamrarna är placerade inom delsystem 2 för dagvatten, vilket innebär uppsamling av dagvatten för bortledning till fördröjningsmagasinet. Det behöver tydliggöras vad tät och invallad yta i sammanhanget innebär och hur det är avsett förhindra att omgivningen förorenas samt om det finns risk för att fördröjningsmagasinet kontamineras.

Nämnden bedömer inte att det finns behov att villkora att det ska samrådas innan uppförande av anläggning för förbränning enligt villkor 5, om det är en fackla som avses. Detta bör kunna hanteras under tillståndsskrivningen.

2025-10-10

37090-2024

Nämnden tycker att det är oklart vilken typ av anläggning med förbränning som bolaget åsyftar i förslaget villkor 6, något som behöver tydliggöras.

Nämnden bedömer att luktreningsutrustningen bör kunna vara utformad på så vis att illaluktande luftströmmar kan tas omhand även vid underhållsarbeten och driftstörningar, vilket i sådant fall skulle kunna ersätta eller komplettera bolagets föreslagna villkor 9.

Övriga synpunkter

Anläggningen tillsammans med personutrymmen m.m. omfattas av PBL. Vid en kommande bygglovsprövning kommer frågan kring vattenförsörjning för personalutrymmen att bli aktuell.

Jordbruksverket

Jordbruksverket lämnar ej några synpunkter i det enskilda ärendet men informerar generellt om animaliska biprodukter i biogasproduktion och att kraven i förordning (EG) nr 1069/2009 måste beaktas. Ett sådant krav är att alla anläggningar där animaliska biprodukter rötas ska godkännas av Jordbruksverket.

Trafikverket

Trafikverket har inget att erinra mot att ärendet prövas positivt.

Närboende

Flertal närboende har yttrat sig och anför i huvudsak följande.

Lokalisering och ianspråktagande av jordbruksmark

Etablering av en industriell biogasanläggning på brukningsvärd jordbruksmark strider mot såväl miljöbalken som Jordbruksverkets riktlinjer. Enligt 3 kap. 4 § miljöbalken får jordbruksmark av betydelse för livsmedelsförsörjningen endast tas i anspråk om det är nödvändigt för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta inte kan ske på annan mark. Att bygga industrier på åkermark är en kortsiktig lösning som hotar vår långsiktiga livsmedelsförsörjning. I beredskapstider och med Gotlands utsatta läge är det av ännu större vikt att säkerställa tillgång till brukbar åkermark för livsmedelsförsörjning även i kristider.

Lämplig industritomtmark utan alternativ användning finns ca 15 km norrut från föreslagen placering.

2025-10-10

37090-2024

Att en privat aktör söker tillstånd för en vinstdrivande verksamhet kan inte utan vidare likställas med ett väsentligt samhällsintresse enligt miljöbalken.

Därutöver är den tilltänkta platsen markerad som värdefullt kulturlandskap på Region Gotlands kulturvärdeskarta enligt PBL, vilket stärker behovet av alternativprövning.

Det finns även en påtaglig risk att fastighetsvärden i området sjunker till följd av ökad trafik, lukt och visuell påverkan, vilket medför ekonomisk skada för boende.

Vattenförsörjning och påverkan på grundvattnet

Närboende hänvisar till hushållningsbestämmelsen 3 kap. 5 § miljöbalken och anför att vattenbristen på Gotland är ett väldokumenterat och allvarligt problem, med låga grundvattennivåer även utanför torrperioder. I ett klimat där nederbörden blir mer ojämn (med både torka och intensiva regn) är det också avgörande att stormvattenhanteringen är tillräckligt dimensionerad.

Misslyckad hantering av dagvatten kan leda till kontaminering av närliggande mark och grundvatten, särskilt om anläggningen hanterar gödsel och rötrestes. Gotland har sedan länge en särskilt sårbar vattenförsörjning, vilket bland annat bekräftats av SGU (Sveriges geologiska undersökning), Region Gotland och Länsstyrelsen i Gotlands län. Öns hydrologi kännetecknas av låg grundvattenbildning, kalkrika jordar med snabb infiltration, korta flödesvägar samt låg vattenhållande förmåga i marken. Detta innebär att Gotland är mycket känsligt för både överuttag och förorening av grundvatten.

Det finns skäl att ifrågasätta om fördröjningsmagasin är tillräckliga i händelse av skyfall, särskilt om verksamhetsytorna hårdgörs i stor omfattning.

Lukt

Biogasanläggningar är kända för att ge upphov till besvärande lukt, särskilt i samband med hantering av gödsel och organiskt avfall. De närboende kommer att påverkas på ett sätt som utgör olägenhet enligt 9 kap. miljöbalken, och det saknas plan för hur luktstörningar ska förebyggas och kontrolleras.

Transporter

Den planerade anläggningen uppges generera omkring 25 transporter per dag med 35 ton per fordon. Det är oklart om denna kalkyl inkluderar uttransport av biogas eller är baserad på fullastade fordon i båda riktningarna.

Särskilt allvarlig är trafiksituationen vid den obevakade korsningen mellan väg 142 och väg 144, som endast är reglerad med en stoppskylt. Det är dessutom delvis dålig sikt i denna korsning. Det är vår uppfattning att trafiksäkerhetsaspekterna är otillräckligt belysta i MKB:n och inte förenliga med miljöbalkens krav på riskförebyggande (2 kap. 3 § miljöbalken).

Ökad trafik med gödseltransporter, särskilt under turistsäsong, riskerar att skada ortens attraktionskraft, minska besöksnäringens intäkter och påverka näringsidkare negativt. Vägarna genom Hemse är inte anpassade för dagliga transporter med tung fordonstrafik. Vissa vägvagnsnitt är smala, saknar gång- och cykelbanor, och går tätt intill bostäder.

Naturmiljö

Området närmast den gamla järnvägsbanken mellan Hemse och Stånga används av många för gång, cykling och rekreation. Naturupplevelsen kommer att påverkas mycket negativt med en biogasanläggning längs med järnvägsbanken.

Flera har uppmärksammat förekomst av kungsörn i närområdet där etableringen av en biogasanläggning planeras. Även om någon exakt boplats för kungsörn inte har registrerats är regelbunden närvaro av arten väldokumenterad genom lokal kunskap.

Alternativa lösningar

I dessa beredskapstider förespråkas i allt högre grad småskaliga, gårdsnära biogasanläggningar som kopplas till djurgårdar och bidrar till lokala kretslopp. Dessa minskar behovet av långa transporter, ger lokal energiproduktion och stärker jordbrukets motståndskraft.

Den planerade storskaliga anläggningen är inte i linje med denna utveckling och framstår därför som otidsenlig och mindre resurseffektiv ur ett hållbarhetsperspektiv.

2025-10-10

37090-2024

Påverkan på Snoderån

Den planerade biogasanläggningen är belägen inom avrinningsområdet till Snoderån, ett av södra Gotlands viktigaste vattendrag. Snoderån fungerar som en viktig recipient och naturlig vattenväg för omkringliggande jordbruks- och bostadsområden, och påverkar därmed grundvattenflöden och vattenförsörjning även för grannsocknar och mynnar ut i Kvarnåkerssharnn.

Biogasanläggningar av den här storleken innebär hantering av stora volymer rötrest, organiskt avfall, gödsel, processvatten och dagvatten. Vid kraftig nederbörd, översvämning, haveri eller otillräcklig tätning finns det en påtaglig risk att näringsämnen (såsom kväve och fosfor), organiskt material och eventuella patogener läcker ut till omgivande mark och vattendrag.

Buller från trafik

Den planerade etableringen av en biogasanläggning kommer att generera en betydande ökning av tung trafik till och från anläggningen, i form av transporter av råvaror (bl.a. gödsel, organiskt avfall) samt borttransport av biogödsel, biogas och andra biprodukter. Dessa transporter kommer att ske via befintligt vägnät som passerar nära bostadshus och fastigheter där människor bor permanent. Det föreligger därmed risk för väsentlig påverkan i form av buller, särskilt i områden där avståndet mellan väg och bostad är kort, vilket är fallet längs flera delar av den aktuella vägen.

Utsläpp av växthusgaser

Bolagets påstående om den negativa klimateffekten som ett begränsat metanslipp ger upphov till är försumbar jämfört med den stora klimatnyttan uppgraderad biogas med fordonskvalitet medför stämmer inte. Detta då de Destinations Gotlands två gasfärjor läcker metan.

De båda gasfärjorna av DG har 4-stroke low pressure dual fuel (LPDF) motorer av typ Wärtsilä 12V50DF. Det är tyvärr just den LNG dual fuel motortyp där metanläckagen är högst: 5.5 g - 11g CH₄/kWh.

Omräknat i koldioxidekvivalenter blir marindiesel, bunkerolja och very low sulfur fuel oil fördelaktigare för klimatet än LNG-bränslet (även med bara 5.5 g CH₄/kWh emissioner) enligt beräkningen av the International Council on Clean Transportation (2020). Det betyder alltså att Gotland gasfärjor är sämre för klimatet än de gamla färjorna.

2025-10-10

37090-2024

Växthusgasminskningsberäkningen (17.264 ton CO₂eq/år enligt MKB) är inte korrekt. Om man ersätter diesel i färjor med biogas i LNG motorerna som Destination Gotland använder idag så ökar (inte minskar) växthusgasutsläppet.

Den negativa klimatpåverkan blir tyvärr ännu sämre om man tar ett 20-års klimatperspektiv /GWP20 jämfört med en 100 år perspektiv (se International Council on Clean Transportation (2020).

Eftersom det finns en stor risk att vi når tipping points i klimatsystemet inom de nästa 20 år så är det klokt att räkna med GWP20 perspektivet.

Det bör även nämnas att flytgödseln som ska användas som input i biogasanläggningen förs tillbaka till åkrarna idag. En del av kolet i flytgödseln blir idag mull som bidrar till kolinlagringen i marken.

När man producerar biogas från flytgödsel så omvandlas en stor del av kolet i flytgödseln till metan samt koldioxid. Därmed minskar kolinlagringen i marken och koldioxidhalten i atmosfären ökar.

Bolagets bemötande

Länsstyrelsen i Gotlands län

Lukt

Bolaget accepterar att föreslagna villkor 10 och villkor 15 samlas i ett gemensamt villkor i linje med Länsstyrelsens förslag förutom för fasta substrat och föreslår följande:

”Lagring av flytande substrat, biogödsel, bränslen eller andra insatsvaror som kan ge upphov till lukt, ska i största mån ske i täckta behållare, på invallad yta under tak eller inomhus.”

Bolaget har i ansökan redogjort för situationen på BroGas avseende lukt. Av redogörelsen framgår att eventuella luktproblem inte beror på lagring av fasta substrat. Detta trots att risken för luktproblem på BroGas-anläggningen är avsevärt mycket större än för SuderGas-anläggningen beroende på anläggningarnas skilda förutsättningar. Det bör speciellt noteras att flera närboende till BroGas upplevt minskade luktproblem från närliggande gårdar beroende på att spridning av naturgödsel ersatts av biogödsel, vilken i förhållande till naturgödsel är nästan luktfri.

2025-10-10

37090-2024

I jämförelse med närboende till BroGas omges SuderGas av mer odlad mark där naturgödsel sprids. Bedömningen är därför att närboende till SuderGas kommer att uppleva en väsentlig minskning av lukt i samband med vårbruk och höstbruk förutsatt att spridning av naturgödsel ersätts med biogödsel, vilket bedöms ske med få eller inga undantag. När det gäller anläggningens visuella påverkan på omgivande landskap anser bolaget att åtgärder bör stå i proportion till den faktiska miljönyttan. Ett krav på takkonstruktion över plattan där fastgödsel lossas skulle i sig skapa en mycket större och mer dominerande byggnadsvolym än anläggningen i övrigt. Detta beroende på att en takhöjd på minst 8 meter krävs, vilket förstärker i stället för att minska den visuella påverkan. Takkonstruktionen skapar därtill ett mycket stort vindfång, vilket leder till skaderisker vid kraftig vind. Den risken bedöms därtill öka över tid beroende på pågående klimatförändringar

Med utgångspunkt från redogörelsen ovan anser bolaget att det inte är motiverat med ett villkor som kräver tak över mottagningsplattan för fasta substrat.

Vattenförsörjning

Den av bolaget angivna siffran 250 000 m³ avser magasinets totala fysiska volym och är inte kopplad till beslut efter anmälan på 200 000 m³. Magasinet ägs av tredje part och nyttjandet avser en mycket liten andel av kapaciteten (maximalt 3 500 m³/år). Bolagets anslutning till magasinet ändrar inte förutsättningarna för befintlig vattenverksamhet men av överenskommelsen med markägaren om anslutning till magasinet, ingiven i ärendet den 2025-01-15, framgår att denne ansvarar för eventuell anmälningsskyldighet till följd av bolagets anslutning.

Bolaget vill här förtydliga att anslutningen till dagvatten/bevattningsmagasinet sker via ny ledningsdragning från befintlig anslutningspunkt norr om väg 144 till verksamhetsområdet. Den aktuella sträckan kommer att anläggas helt på mark som tillhör samma markägare som äger magasinet.

Åtgärden innebär därmed en mindre ledningsdragning på jordbruksmark och omfattar inte några intrång i känsliga naturmiljöer, skyddade områden eller tredje parts mark. Miljöpåverkan av grävningsarbetet bedöms som helt lokal och tillfällig samt av obetydlig omfattning.

2025-10-10

37090-2024

Bolaget vill i sammanhanget påminna om bestämmelserna i 6 kap. 23–24 §§ miljöbalken. Samråd enligt 6 kap. miljöbalken krävs för verksamheter eller åtgärder som kan antas medföra betydande miljöpåverkan, eller för andra åtgärder som kan påverka miljön inte obetydligt. Den aktuella ledningsdragningen bedöms inte uppfylla något av dessa kriterier.

Mot denna bakgrund anser bolaget att ledningsdragningen inte är av sådan karaktär att ett separat kompletterande samråd behöver genomföras, eller att ledningsdragningen ska omfattas av aktuell tillståndsprövning.

När det gäller utsläpp av vatten och Länsstyrelsens föreslagna justering av villkor 14 vill bolaget framhålla att den situation som beskrivs – en samtidig driftstörning i flera processer, kombinerad med att fördröjningsmagasinet inte kan ta emot vatten och att transport med tankbil inte är möjlig – är, som tidigare redovisats, ytterst osannolik.

Om detta trots allt skulle inträffa går det inte att utesluta att förloppet är så snabbt att det är orimligt att utgå från att bolaget hinner informera tillsynsmyndigheten i förväg, innan utsläpp behöver ske, för att undvika ett okontrollerat förlopp. Av detta skäl föreslår bolaget i stället följande utformning av ett uppdaterat villkor 14:

"Dagvatten ska samlas upp och kontrolleras av ett kontrollsystem för förorenat vatten innan det avleds till anläggningens fördröjningsmagasin. Eventuellt förorenat dagvatten ska omhändertas på erforderligt sätt. Vid driftstörning i dagvattenhanteringen som leder till behov av utsläpp till öppet dike ska tillsynsmyndigheten informeras skyndsamt."

Val av uppgraderingsteknik

Bolaget noterar Länsstyrelsens synpunkt och instämmer i att val av teknik ska ske enligt bästa möjliga teknik och hushållningsprincipen. Bolaget vill dock behålla flexibilitet för att välja teknik utifrån framtida teknikutveckling och ekonomiska förutsättningar.

Buller och transporter

Enligt bolagets grundläggande logistikplanering kommer samtliga transporter att ske helgfri måndag till fredag mellan 06.00 och 18.00. Undantag bedöms endast uppstå i samband med långhelger med mer än två helgdagar i rad samt vid driftstörningar som kräver

2025-10-10

37090-2024

omläggning av schemalagda transporter. När dessa situationer uppstår kvarstår fortfarande målsättningen med transportfria helgdagar. Biogasproduktion är dock en biologisk process som kräver mesta möjliga produktionskontinuitet. Detta gör att bolaget förutser ett allvarligt problem med ett totalförbud mot transporter på helgdagar. Föreslaget villkor 13 överensstämmer med BroGas nyligen beviljade miljötillstånd (där villkor 12) för utökad produktionskapacitet (beviljades 2023-05-19) och därför är bolagets önskan att föreslaget villkor kvarstår. I det fall det inte accepteras är bolagets förslag till tillägg följande:

”Substrattransporter ska så långt praktiskt och ekonomiskt rimligt ske helgfri måndag-fredag kl. 06.00–18.00.”

Kulturmiljö

Bolaget noterar Länsstyrelsens synpunkt om att en arkeologisk utredning är motiverad med anledning av förändrad lokalisering och kommer att följa gällande lagstiftning enligt Kulturmiljölagen vid eventuella fynd. Bolaget anser att en arkeologisk utredning inte är nödvändig innan byggstart, men är berett att omedelbart avbryta arbete och informera Länsstyrelsen vid upptäckt av fornlämningar.

Region Gotland, Miljö- och byggnämnden

Vattenförsörjning

Vad avser krav på vattenkvalitet för uppgraderingsprocessen och behov relaterat till val av uppgraderingsteknik så utvärderas främst två tekniklösningar. Den ena tekniken är uppgradering med semipermeabla membran och den andra tryckvattenrening med en vattenskrubber.

En membranläggning kräver inget vatten över huvud taget utan arbetar endast med trycksatt gas och en konfiguration av membrankassetter.

Biogasproduktionen vid anläggningen planeras till cirka 600 Nm³/timme och erfarenhetsmässigt, från Biogas Gotlands anläggningar i Visby, som använder vattenskrubber, krävs ett utbyte av cirka 2 m³ vatten/dygn. Det innebär maximalt 800 m³/år. Bolaget planerar att anlägga ett eget fördröjningsmagasin för regnvatten på 4 700 m³. Från detta magasin kan vatten hämtas för att renas i processen. Reningen innebär finfiltrering för att avlägsna partiklar, samt vidare behandling med omvänd osmos (RO), som är den

2025-10-10

37090-2024

reningsprocess som används i Visby. Avtappat vatten från uppgraderingen tillförs fördröjningsmagasinet, vilket medför att det blir ett kretslopp för vattnet. Bedömningen är att detta kommer att fungera problemfritt i och med att allt vatten till processen renas med RO-anläggningen.

Bolaget har även möjlighet att använda vatten från ett närliggande vattenmagasin på cirka 200 000 m³ om vattentillgången i fördröjningsmagasinet inte räcker till. Oavsett vattenkälla, fördröjningsmagasinet eller vattenmagasinet, är reningsprocessen densamma.

Avseende eventuellt spill vid lossning av flytgödsel och lastning av biogödsel uppstår spillrisk endast i fall av olycka. Rutiner finns för hantering av eventuella olyckshändelser där risk finns för kontaminering av dagvattnet. I det fall kontaminering av dagvattnet trots detta sker leds vattnet tillbaka till biogasprocessen. Beskriven säkerhetsfunktion säkerställs genom ett övervakningssystem som stoppar pumpning av dagvatten från dagvattensystemets uppsamlingsbrunn till fördröjningsmagasinet. Noteras bör att inget vatten från systemets uppsamlingsbrunn kan nå fördröjningsmagasinet via självfall.

Industriutsläppsdirektivet (IED) och BAT-slutsatser

Bolaget delar uppfattningen att BAT-slutsatserna avser normal drift och är tillämpliga. Detta har beaktats i projekteringen och i de föreslagna villkoren samt kommer att beaktas även framgent. Kommentarer om driftstörningar avsåg att tydliggöra begränsningar i mätbarhet under onormala förhållanden, men för normal drift kommer BAT-krav att följas.

Uppgraderingsteknik och metanläckage

Bolaget bekräftar att målet är att uppnå metanläckage under 0,5 % och utesluter inte användning av membranteknik. Flexibilitet i villkorsskrivningen önskas för att kunna välja tekniklösning, men bolaget är berett att acceptera motsvarande villkor rörande metanslipp som i Biogas Gotlands tillstånd, det vill säga högst 2 % fram till 2030, därefter högst 0,5 %.

Villkor om tät och invallad yta

Rötkamrarna är placerade på en betongplatta med omgivande invallning. Den hårdgjorda ytan (betong) mellan rötkammarvägen och invallningen är förbunden med dagvattensystems delsystem 1.

2025-10-10

37090-2024

Dagvattnet från samtliga ytor som tillhör delsystem 1 leds tillbaka till biogasprocessen via ett slutet system och därmed föreligger ingen risk för förorening av omgivningen eller risk för kontaminering av fördröjningsmagasinet.

Villkor om förbränning

Bolaget uppger att föreslagen förbränningsanläggning i villkor 5 och 6 avser säkerhetsfackla för metan. Både föreslagna villkor 5 och 6 avser förbränning av gas som inte kan nyttiggöras, och ska inte förväxlas med metanslipp som är förluster i de olika produktionsstegen.

Luktvillkor

Bolaget uppger att projekterat luktreningssystem är i drift även under tiden när underhållsarbeten genomförs. Funktionaliteten bedöms även vara säkrad i fall av driftstörningar.

Bolagets bemötande över yttranden från närboende

Lokalisering och ianspråktagande av åkermark

Bolaget anser att den valda platsen är den bästa av de alternativ som utretts med avseende på de punkter som tas upp i det aktuella yttrandet och i övrigt hänvisar bolaget till tidigare svar och handlingar i ärendet.

Metanslipp

Bolaget uppger att beräkningarna i MKB:n bygger på generella emissionsfaktorer för metanslipp från gasmotorer, i enlighet med tillgängliga riktlinjer och standarder vid tiden för ansökans upprättande. Uppskattningen av 17 264 ton CO₂e/år avser hela anläggningens produktion och användning av biogas i fordonsklass, och är inte begränsad till användning i enskilda fartygsmotorer.

Bolaget har inte gjort specifika beräkningar för de aktuella LNG-motorerna eftersom det ligger utanför anläggningens direkta kontroll och ansvar, och det kan heller inte enligt bolagets uppfattning anses vara en fråga som ska prövas inom ramen för aktuellt tillståndsärende

Vid försäljning av biogas till marint bruk är det mottagaren som avgör användningssättet och eventuella tekniska åtgärder för att minimera metanslipp. Bolaget noterar dock att det pågår

teknikutveckling för att reducera metanslipp från sjöfartens gasmotorer och att klimatnyttan av biogas i andra applikationer, inklusive vägtransport och industri, är väl dokumenterad.

Kolinlagring vid återföring av flytgödsel

Forskning och erfarenheter från biogasanläggningar visar att biogödselns organiska material bidrar effektivt till mullbildning och kolinlagring vid spridning på åkermark. Den huvudsakliga skillnaden jämfört med orötad gödsel är att den lättnedbrytbara fraktionen har utnyttjats för biogasproduktion, vilket lämnar kvar en mer stabil organisk substans som är bättre lämpad för långsiktig kolinlagring. Samtidigt ger rötning betydande klimatnytta genom att metan som annars skulle avgå vid lagring och spridning av orötad gödsel i stället tas till vara som energi. Vid en jämförelse mellan användning av biogödsel och mineralgödsel kan det konstateras att biogödsel kan bidra till ökad kolinlagring i marken och förbättra biogasproduktionens klimatprestanda i ett livscykelperspektiv.

Studier visar att anaerobisk rötning ökar stabiliteten hos organisk substans i marken. Béghin-Tanneau et al. (2019) fann att biogödsel hade betydligt högre markstabilitet än orötad organisk substans, vilket resulterade i förbättrad kolinlagring. Kontrollerade inkubationsförsök från Iowa State University bekräftar detta genom att visa en stark negativ priming-effekt (-78 %) där biogödsel minskar nedbrytningen av befintligt markorganiskt kol, med kolbalansförbättringar på 2-7 Mg C ha⁻¹ beroende på jordart och tillförselnivå. Långsiktiga fältstudier från Italien dokumenterar att kontinuerlig applicering av biogödsel under sju år ökade markens organiska substanshalt från 2,2 % till 2,7 % och organiskt kol från 1,3 % till 1,6 %.

Vattenförsörjning

Bolaget framför att verksamheten inte kommer att använda grundvatten eller vatten från kommunal ledning.

Kortfattat kan vattenförsörjningen beskrivas som ett närmast cirkulärt system där man i första hand använder sig av anläggningens betydande fördröjningsmagasin för dagvatten, vilket rymmer 4 700 m³, och som sekundär lösning försörjs med vatten från ett närliggande bevattningsmagasin med kapacitet på upp till 200 000 m³. I relation till anläggningens mycket blygsamma vattenbehov (cirka 5 m³/dygn och högst 10 m³/dygn) innebär denna lösning att någon risk för negativ inverkan på närliggande brunnars

2025-10-10

37090-2024

och vattendrags vattennivå inte föreligger. Som jämförelse till anläggningens vattenbehov kan nämnas att en idag normalstor gård med 300 mjölkkor enligt tillgänglig statistik förbrukar 9 000 m³ till 22 500 m³ per år, motsvarande 25-62 m³/dygn.

Lukt

Bolaget uppger att anläggningen utformas med utgångspunkt från långtgående erfarenhet från systerföretagen BroGas och Biogas Gotland, vilket har beskrivits i detalj i miljökonsekvensbeskrivningen och förtydligats i bolagets komplettering daterad 2025-04-15.

Transporter

Bolaget uppger att transportvolymerna är beräknade för maximal kapacitet och innebär trots det, i faktiska tal, en mycket liten ökning. Av de tre vägsträckor som bedöms påverkas av anläggningens transporter är den totala ökningen av trafikintensiteten begränsad till 2,7 % (vägsträcka A), 0,6 % (vägsträcka B) samt 0,8 % (vägsträcka C). Biogasanläggningen ersätter dessutom till stor del befintliga spridda gödseltransporter med samordnade körningar.

Som en del i lokaliseringsutredningens förutsättningar ingick att minimera trafik genom tätorter, exempelvis Hemse.

Betydande remissinstanser som Trafikverket och Länsstyrelsen Gotlands län har således beaktat bolagets redogörelse och bedömt att den beskrivna trafikökningen kan hanteras utan att orsaka olägenhet för närboende eller belasta vägnätet på ett sätt som det inte är anpassat för.

Risk för påverkan på Snoderån

Bolaget uppger att uteslutande gödsel kommer att processas (avfallskod: 02 01 06, ABP kategori 2), förutom vid eventuella undantagsfall. Detta har beskrivits bland annat i miljökonsekvensbeskrivningen.

Rekreativvärden

Bolaget uppger att den del av den gamla järnvägsbanken som används som promenad- och cykelväg har en total sträckning om uppskattningsvis 6 kilometer. Anläggningen tar liten fysisk plats i landskapet och järnvägsbanken går parallellt med anläggningen endast under en sträcka om cirka 300 meter av den totala sträckningen på cirka 6 kilometer. Bolagets bedömning är att detta

2025-10-10

37090-2024

inte påverkar tillgängligheten eller naturupplevelsen för de som nyttjar järnvägsbanken för rekreation. Insynen kan därtill begränsas av en jordvall och/eller en trädplantering.

Kungsörn

Bolaget har som en del i arbetet med det aktuella ärendet låtit utföra en naturvärdesinventering. Artinventering är genomförd som en del av denna, inga kända boplatser för kungsörn har observerats inom inventeringsområdet (ej heller förekomst av andra hotade arter, rödlistade arter eller signalarter). Verksamheten bedöms heller inte inskränka eller påverka födosöksområdet för eventuella, mer avlägsna, bestånd av kungsörnen.

Alternativa lösningar

Bolaget menar att projektet ger ett antal stordriftsfördelar så som exempelvis högre energieffektivitet och högre gasutbyte. Detta ger större klimatnytta och bättre resurshushållning än flera små enheter. En central anläggning möjliggör också en stabil och förutsägbar produktion av fordonsgas och värme, vilket bidrar till regional energiförsörjning och minskat importberoende.

Bolagets substratinventering baseras på att anläggningen ska försörjas av omkring 50 gårdar belägna på södra Gotland. Att samtliga, eller ens ett stort antal, av dessa gårdar skulle vara intresserade av, eller ha möjlighet till, att investera i en egen gårdsbaserad biogasanläggning är osannolikt.

Samtidigt utesluter inte satsningen på en central anläggning att även gårdsnära lösningar kan utvecklas parallellt. Dessa kan spela en viktig roll för lokal självförsörjning och diversifiering, medan en större anläggning skapar skalfördelar och stabilitet i systemet. Tillsammans kan de olika modellerna bidra till ett mer robust och flexibelt energisystem.

Miljöprövningsdelegationens bedömning

Samråd och miljökonsekvensbeskrivning

Miljöprövningsdelegationen konstaterar att bolaget har genomfört samråd och upprättat en miljökonsekvensbeskrivning enligt bestämmelserna i 6 kap. miljöbalken och miljöbedömningsförordningen (2017:966). Miljöprövningsdelegationen finner att den inlämnade miljökonsekvensbeskrivningen efter gjorda

2025-10-10

37090-2024

kompletteringar uppfyller kraven och miljöbedömningen kan därmed slutföras.

Statusrapport

Verksamheten omfattas av industriutsläppsförordningen (2013:215). Miljöprövningsdelegationen bedömer, utifrån bolagets redovisning, att risken för att verksamheten medför föroreningsskada är liten. Därmed behöver inte en statusrapport upprättas enligt 1 kap. 23 § industriutsläppsförordningen.

Tillåtlighet

Val av plats inklusive planförhållanden

Enligt 2 kap. 6 § miljöbalken ska det för verksamheten väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. Tillstånd får inte ges i strid med en detaljplan enligt plan- och bygglagen (2010:900). Små avvikelser får dock göras om syftet med planen eller bestämmelserna inte motverkas.

Miljöprövningsdelegationen konstaterar att den ansökta verksamheten kommer att bedrivas utanför detaljplanelagt område.

Vidare ska bestämmelserna i 3 kap. och 4 kap. miljöbalken tillämpas i de fall som gäller ändrad användning av mark- eller vattenområde.

Verksamheten kommer att placeras delvis på jordbruksmark, delvis på skogsmark. Enligt 3 kap. 4 § miljöbalken får brukningsvärd jordbruksmark endast tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. Vidare anges att skogsmark som har betydelse för skogsnäringen ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra ett rationellt skogsbruk. Vid bedömningen av vilket intresse som ska ges företräde enligt 3 kap. 4 § miljöbalken ska även den allmänna bestämmelsen om god hushållning i 3 kap. 1 § miljöbalken beaktas.

Av praxis framgår att behovet av förnyelsebar energiproduktion kan utgöra ett sådant väsentligt samhällsintresse för vilken brukningsvärd jordbruksmark skulle kunna tas i anspråk för (se bl.a. MÖD 2025:4). Miljöprövningsdelegationen bedömer att den

2025-10-10

37090-2024

aktuella verksamheten, som innebär fossilfri energiproduktion, är ett sådant väsentligt samhällsintresse.

Vid bedömningen av vilket samhällsintresse som bör ges företräde, anses att ett motiverat ställningstagande av länsstyrelsen i frågan ska tillmätas särskild vikt (se t.ex. MÖD 2025:4)

Skyddet för brukningsvärd jordbruksmark är betingat av intresset av att trygga livsmedelsförsörjningen (jfr prop. 1985/86:3 s. 53).

Miljöprövningsdelegationen konstaterar av Länsstyrelsens yttrande att jordbruksmarken i fråga bedöms ha lägre avkastningsförmåga än omkringliggande mark med anledning av att marken är grund och därmed mer känslig för torka, därav odlas slätter- och betesvall. Länsstyrelsen anger vidare att vald lokalisering är bättre än den bolaget initialt samrått om bland annat på grund av att mindre andel jordbruksmark tas i anspråk. Sammantagningsvis har Länsstyrelsen uppgett att man inte har något att erinra mot vald lokalisering.

Miljöprövningsdelegationen konstaterar sammantaget att sökt verksamhet innebär att jordbruksmark tas i anspråk. Länsstyrelsen har godtagit vald plats med beaktande av dess lämplighet för jordbruksproduktion och Miljöprövningsdelegationen finner inte skäl att göra någon annan bedömning i den frågan. Miljöprövningsdelegationen anser att den planerade användningen av marken, biogasproduktion, utgör ett väsentligt samhällsintresse. Av bolagets lokaliseringsutredning framgår vidare att den valda lokaliseringen är den mest lämpliga med beaktande av bland annat avstånd till närboende med avseende på lukt och andra störningar, påverkan på kultur- och naturvärden, vattenskydd och vattenförsörjning.

Gällande anspråktagande av skogsmark bedömer Miljöprövningsdelegationen att den bit av skogsmark som ska tas i anspråk inte är av sådan betydelse för skogsnäringen som åsyftas i 3 kap. 4 § miljöbalken.

Platsen för verksamheten är belägen i utkanten av ett område som är utpekats om riksintresse för befintliga och framtida flygplatser enligt 3 kap. 8 § miljöbalken. Det följer av den bestämmelsen att mark- och vattenområden som är särskilt lämpliga för anläggningar för bland annat kommunikationer så långt möjligt ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av sådana anläggningar. Det följer vidare av bestämmelsen att de områden som är av sådant riksintresse ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna.

2025-10-10

37090-2024

Swedavia, som haft möjlighet att yttra sig i ärendet, har inte inkommit med något yttrande. Miljöprövningsdelegationen bedömer att den sökta verksamheten inte kommer att varken påtagligt försvåra utnyttjandet av befintlig flygplats eller tillkomsten av ny sådan. Riksintresset bedöms därmed inte utgöra ett hinder för att den aktuella verksamheten ska kunna tillåtas på platsen.

Gotland i sin helhet är utpekad som riksintresse enligt 4 kap. 1 och 2 §§ miljöbalken. Enligt de bestämmelserna får exploateringsföretag och ingrepp i miljön endast komma till stånd om det kan ske på ett sätt som inte påtagligt skadar området natur- och kulturvärden. Vidare, gäller att inom området ska turismens och friluftslivets intressen särskilt beaktas vid bedömning av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön.

Miljöprövningsdelegationen konstaterar att del av anläggningen har sådan höjd att den får anses medföra en viss påverkan på landskapsbilden. Den valda platsen med omkringliggande vegetation är dock sådan att anläggningen inte påfallande kommer att synas från alla väderstreck. Miljöprövningsdelegationen bedömer att anläggningen inte kommer att innebära en sådan påverkan på områdets värde för friluftslivets utövande att det är fråga om en påverkan på riksintresset i sådan grad att den inte kan tillåtas.

Miljöprövningsdelegationen bedömer alltså att inget riksintresse som gör sig gällande på platsen kommer att påtagligt skadas av sökt verksamhet.

Den sökta verksamheten kan ge upphov till utsläpp till luft i form av luktstörningar och utsläpp av växthusgaser samt orsaka bullerstörningar. Miljöprövningsdelegationen bedömer dock att verksamhetens påverkan på människors hälsa och miljön kan begränsas genom skyddsåtgärder.

Något annat som gör att den valda lokaliseringen inte kan godtas, har inte framkommit i ärendet.

Miljöprövningsdelegationen bedömer alltså sammantaget, mot bakgrund av vad som framkommit i ärendet och med bolagets åtaganden och försiktighetsåtgärder, att lokaliseringen uppfyller kraven i 2 kap. 6 §, 3 kap. 4 § miljöbalken och 4 kap. 1 och 2 §§ miljöbalken och kan godtas.

2025-10-10

37090-2024

Miljö kvalitetsnormer

Enligt 5 kap. 3 § miljöbalken ska Miljöprövningsdelegationen ansvara för att miljö kvalitetsnormer, som meddelats enligt 1 § samma kapitel, följs.

Miljöprövningsdelegationen bedömer att den ansökta verksamheten varken kommer att medföra att en försämring av en vattenmiljö på ett otillåtet sätt eller att den kommer att äventyra möjligheten att uppnå någon status som en vattenförekomst ska ha enligt en miljö kvalitetsnorm. Miljöprövningsdelegationen bedömer vidare att den sökta verksamhetens begränsade utsläpp till luft inte skulle komma att leda till att en miljö kvalitetsnorm för luft inte kan följas.

Hänsynsregler

Miljöprövningsdelegationen bedömer utifrån bolagets ansökan och genom de åtgärder och försiktighetsmått som bolaget avser att vidta samt genom de villkor och vad Miljöprövningsdelegationen i övrigt har fastställt i detta tillstånd, att inga hinder enligt 2 kap. 2-5 §§ miljöbalken föreligger.

Rimlighetsavvägning

Enligt 2 kap. 7 § miljöbalken ska de krav som ställs i detta beslut enligt 2 kap. 2-5 §§ och 6 § första stycket miljöbalken inte vara orimliga att uppfylla. Miljöprövningsdelegationen finner att hinder enligt 7 § inte föreligger.

Miljö kvalitetsnormer

Enligt 5 kap. 3 § miljöbalken ska myndigheter ansvara för att miljö kvalitetsnormer, som meddelats enligt 1 § samma kapitel, följs. Miljöprövningsdelegationen bedömer att verksamheten inte kan antas bidra till någon försämring som skulle kunna medföra att någon miljö kvalitetsnorm inte kommer att kunna följas.

Miljö mål

Miljöprövningsdelegationen anser att bolaget på ett tillräckligt sätt har redogjort för verksamhetens påverkan på relevanta nationella miljö mål. Miljöprövningsdelegationen bedömer att bolagets beskrivning är rimlig och att verksamheten inte kommer att bidra till att dessa mål inte uppnås.

2025-10-10

37090-2024

Sammanfattning av tillåtlighet

Mot bakgrund av vad som anförts ovan och vad som följer av detta beslut samt med de åtgärder som bolaget åtagit sig anser Miljöprövningsdelegationen att verksamheten vid bolagets anläggning kan tillåtas och att tillstånd ska lämnas till verksamheten.

Tillstånd

Omfattning

Tillståndet omfattar anläggning för produktion av biogas och biogödsel genom biologisk behandling, rötning, av maximalt 250 000 ton icke-farligt avfall per år. Tillståndet omfattar även uppgradering av biogas till fordonkvalitet samt komprimering och lagring av densamma.

Tillståndet omfattar vidare installation och drift av flispanna för rötningens värmebehov, en biogaspanna som redundans till fastbränslepannan samt biogasdrivet elverk.

Giltighetstid

Miljöprövningsdelegationen finner inga skäl att tidsbegränsa tillståndet. Regler för omprövning av tillståndet så vitt avser verksamhetens omfattning eller villkor meddelade i tillståndet finns i 24 kap. 5 § miljöbalken. Bl.a. kan omprövning göras när det förflutit tio år från det att tillståndsbeslutet vann laga kraft.

Villkor

Miljöprövningsdelegationen bedömer att det inte föreligger skäl att föreskriva villkor med avseende på utsläpp till luft från förbränningsanläggning för flis samt biobränsle, utöver de begränsningar som följer av förordningen (2018:471) om medelstora förbränningsanläggningar.

Miljöprövningsdelegationen anser att det av utredningen i ärendet framgår att verksamheten endast ger upphov till en mindre ökning av den totala trafikintensiteten på berörda vägavsnitt. Bolaget har i ärendet angivit att transporter av substrat främst ska ske under helgfria vardagar dagtid och motsvara det totala antalet beräknade transportrörelser som framgår av utredningen. Genom det allmänna villkoret (villkor 1) ska verksamheten bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget har angett i ärendet.

2025-10-10

37090-2024

Miljöprövningsdelegationen bedömer därmed att det inte finns skäl att föreskriva ett särskilt villkor i fråga om transporter.

Vidare uppger Länsstyrelsen att det bör tydliggöras i föreslaget villkor att dagvatten under vissa förhållanden släpps till öppet dike samt att tillsynsmyndigheten ska informeras om detta innan utsläpp sker.

Miljöprövningsdelegationen bedömer att det inte finns skäl att föreskriva särskilt villkor i fråga om dagvattenhanteringen. Miljöprövningsdelegationen konstaterar att bolaget på ett tillräckligt detaljerat sätt har beskrivit dagvattenhanteringen och nödvändiga skyddsåtgärder för att minimera risk för utsläpp av förorenat dagvatten till omgivningen. Miljöprövningsdelegationen bedömer att det allmänna villkoret (villkor 1) som anger att verksamheten ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget har angett i ärendet, är tillräckligt.

Villkor 1

För att uppfylla det allmänna villkoret är bolaget skyldigt att vidta de skyddsåtgärder och försiktighetsmått samt bedriva verksamheten på det sätt bolaget angett och åtagit sig i ärendet.

Villkor 3

Miljöprövningsdelegationen vill tydliggöra att även fördröjningsmagasinet bedöms ingå i verksamhetsområdet och därmed omfattas av detta villkor.

Villkor 4

Endast de avfallstyper som anges i bilaga 1 till detta tillstånd får behandlas. Miljöprövningsdelegationen bedömer dock att, för att tillståndet inte ska begränsa verksamheten på ett alltför ingripande sätt, tillsynsmyndigheten får godkänna att även andra avfallstyper med liknande egenskaper behandlas. Tillsynsmyndigheten får meddela ytterligare villkor avseende skyddsåtgärder vid behandling av andra avfallstyper om det behövs.

Villkor 5

Verksamheten ska bedrivas så att metanläckage förebyggs, begränsas och åtgärdas. Miljöprövningsdelegationen bedömer att det är möjligt med tillgänglig teknik reglera metanläckaget från gasuppträdningen så att det som högst uppgår till 0,5 % av inkommande metanmängd. Anläggningen som ska uppföras är ny

2025-10-10

37090-2024

och det är därmed rimligt att kräva att bästa möjliga teknik installeras från start. Miljöprövningsdelegationen instämmer med nämnden i frågan.

Metod för hur systematisk läcksökning, mätning samt kvantifiering ska genomföras ska fastställas i kontrollprogram för verksamheten.

Villkor 7

Bolaget har redogjort för ett flertal luktreducerande åtgärder som kan vidtas. Miljöprövningsdelegationen bedömer att om det trots vidtagna åtgärder uppstår behov av ytterligare skyddsåtgärder, ges tillsynsmyndigheten möjlighet att vid behov meddela ytterligare villkor för att begränsa och motverka luktstörningar.

Delegation

Tillståndsmyndigheten får överlåta till tillsynsmyndigheten att fastställa villkor av mindre betydelse enligt 19 kap. 5 § och 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken. Miljöprövningsdelegationen bedömer att de frågor som har delegerats är av sådan mindre betydelse som avses.

Igångsättningstid

Enligt 19 kap. 5 § punkt 9 och 22 kap. 25 § andra stycket sista meningen miljöbalken ska i fråga om miljöfarlig verksamhet det anges den tid inom vilken verksamheten ska ha satts igång.

Bolaget har yrkat att Miljöprövningsdelegationen ska besluta att tiden för igångsättning av den ansökta verksamheten till fem år räknat från det att tillståndsbeslutet vunnit laga kraft.

Miljöprövningsdelegationen bedömer den yrkade igångsättningstiden som rimlig och fastställer därmed igångsättningstiden i enlighet med yrkandet.

Övriga överväganden

Under ärendets handläggning har det framförts att även ledningsdragnings mellan bevattningsmagasin och den sökta anläggningen bör ingå i tillståndsprövningen.

Miljöprövningsdelegationen konstaterar att varken bevattningsmagasin eller ledningsdragnings ingår i ansökan och bedömer, liksom bolaget, att ledningen inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Ledningsnät omfattas av varken

2025-10-10

37090-2024

tillstånds- eller anmälningsplikt enligt miljöprövningsförordningen (2013:251).

Vad gäller ändring av bevattningsmagasinet förutsätter Miljöprövningsdelegationen att verksamhetsutövaren vid behov anmäler ändrat syfte för bevattningsmagasinet till Länsstyrelsen i Gotlands län.

Sammanfattande bedömning

Miljöprövningsdelegationen anser sammanfattningsvis, med bolagets åtaganden och de i detta tillstånd föreskrivna villkoren, att verksamheten går att förena med de allmänna hänsynsreglerna och målen i miljöbalken samt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna. Tillstånd ska därför lämnas till verksamheten.

Information

Detta tillstånd befriar inte bolaget från skyldigheten att iaktta vad som gäller enligt andra bestämmelser för den anläggning eller verksamhet som tillståndet avser. Några exempel på bestämmelser anges nedan.

Bolaget ska fortlöpande planera och kontrollera verksamheten för att motverka och förebygga olägenheter för människors hälsa eller miljön (26 kap. 19 § miljöbalken) samt i övrigt iaktta vad som sägs i förordningen (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll.

Farligt avfall ska hanteras så som är angivet i avfallsförordningen (2020:614).

Förordningen (2018:471) om medelstora förbränningsanläggningar ska beaktas för anläggning av förbränning av flis samt anläggning för förbränning av biogas.

En miljörapport ska lämnas in till tillsynsmyndigheten enligt 26 kap. 20 § miljöbalken. Rapportering ska ske digitalt senast den 31 mars på så sätt som gäller vid rapporteringstillfället.

Enligt förordningen (1998:940) om avgifter för provning och tillsyn enligt miljöbalken ska avgift betalas årligen av den som bedriver miljöfarlig verksamhet.

Kungörelsedelgivning

Kungörelse om detta beslut införs inom 10 dagar från datum för beslutet i Post- och Inrikes Tidningar, Gotlands Allehanda, Gotlands Tidningar samt på Länsstyrelsen i Stockholms läns webbplats "Kungörelser och delgivningar".

Ni kan överklaga beslutet

Se bilaga med överklagandehänvisning.

De som medverkat i beslutet

Detta beslut har fattats av Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen i Stockholms län. I beslutet har deltagit Johan Erlandsson, ordförande och Anna Bohlin, miljösakkunnig. Föredragande har varit Berfin Kassibrahim, miljöhandläggare.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kopia till

Naturvårdsverket registrator@naturvardsverket.se

Havs- och vattenmyndigheten, havochvatten@havochvatten.se

Jordbruksverket, jordbruksverket@jordbruksverket.se

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap MSB,
registrator@msb.se

Länsstyrelsen i Gotlands län, gotland@lansstyrelsen.se

Region Gotland, regiongotland@gotland.se

Region Gotland, miljö- och byggnämnden, registrator-mbn@gotland.se

Region Gotland, samhällsbyggnadsförvaltningen, registrator-mbn@gotland.se

Region Gotland tekniska nämnden, registrator-tn@gotland.se

Region Gotland räddningstjänsten, registrator-rs@gotland.se

Försvarsmakten exp-hkv@mil.se

Trafikverket, trafikverket@trafikverket.se

Swedavia, info@swedavia.se

Enskilda som yttrat sig i ärendet

Aktförvarare, Länsstyrelsen i Gotlands län

Aktförvarare, Länsstyrelsen i Stockholms län

Bilagor

1. Avfallstyper
2. Överklagandehänvisning mark- och miljödomstolen

Substrat	Avfallstyp	Avfallskod
Slaktavfall	Vävnadsdelar från djur	02 01 02
Restprodukter från livsmedelsindustrin	Växtdelar	02 01 03
Gödsel	Spillning och urin från djur, naturgödsel (även använd halm) samt flytande avfall som samlats upp separat och behandlats utanför produktionsstället	02 01 06
Matavfall	Material som är olämpliga för konsumtion eller beredning	02 02 03
Matavfall	Material som är olämpliga för konsumtion eller beredning	02 03 04
Restprodukter från livsmedelsindustrin	Avfall från spritdestillation	02 07 02

Ni kan överklaga beslutet hos mark- och miljödomstolen

Om ni inte är nöjda med Miljöprövningsdelegationens beslut, kan ni skriftligen överklaga beslutet hos mark- och miljödomstolen.

Så här överklagar ni beslutet

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska ni lämna eller skicka er skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Stockholm antingen via e-post; stockholm@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Stockholm, Box 22067, 104 22 Stockholm.

Tiden för överklagande

Ert överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen senast den 14 november 2025. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ert överklagande kan ni be att få ytterligare tid till att utveckla era synpunkter och skälen till att ni överklagar. Sedan är det mark- och miljödomstolen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ert överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som ni överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur ni vill att beslutet ska ändras.
- Varför ni anser att Miljöprövningsdelegationens beslut är felaktigt.

Om ni har handlingar som ni anser stödjer er överklagan så bör ni bifoga kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om ni behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om ni anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt er ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver ni veta mer?

Har ni ytterligare frågor kan ni kontakta Länsstyrelsen via e-post, stockholm@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-223 10 00. Ange diarienummer 37090-2024.